

“Volem ponts de comunicació entre catalans i amazics”

La cultura amaziga té una nova associació, Itran-Estels.

Aquesta entitat no ha nascut ni a París ni a cap punt del nord d'Àfrica, sinó al nostre país, per obra d'un grup de persones que volen fer conèixer una realitat cultural i lingüística sovint oblidada. N'és un dels impulsors el professor Carles Castellanos (Barcelona, 1942), que ens n'explica la gestació.

Per què s'ha instituït l'associació? —És el resultat d'una coordinació entre gent que ja feia molts anys que treballava en iniciatives relacionades amb el món amazic, i vol afavorir el contacte entre dos pobles sense la intermediació d'unes altres cultures, com l'espanyola o l'àrab. L'entitat agrupa esforços de dos col·lectius: els catalans interessats per la cultura amaziga i el fenomen de la immigració, i el nucli d'immigrants amazics d'Osona. Aquests dos grups ja havien fet una primera prova de col·laboració amb la redacció del llibre *La llengua rifenya*, el 1995.

—El llibre, doncs, es podria considerar el punt de partida de l'entitat?

—Potser sí. La idea del llibre va sorgir el 1993 en una reunió sobre el tamazight a París, on ens vam posar en contacte alguns dels autors. El mal és que la població a què ens dirigim té força problemes laborals, i costarà molt que l'entitat s'estabilitzi, però és important que existeixi com a referència. Hi ha una revifalla de la qüestió amaziga i el fet que aparegui un punt de referència amb una adreça i una pàgina web pot ser positiu. Nosaltres enfoquem Itran en dos camps: la llengua i la recerca. En aquest últim punt, mirarem que transcendeixi l'àmbit universitari i que arribi a tota la població. Volem establir ponts de comunicació entre la població catalana i la d'origen amazic, i aprofitar l'emigració en sentit positiu amb tot allò que implica el contacte de llengües.

—A l'estat francès, com a principal centre de la diàspora amaziga, hi ha un

bon grapat d'entitats. Itran s'ha inspirat en cap d'aquestes?

—Sí que hi ha associacions amazigues, però no del tipus que nosaltres plantejem. Tenim contactes a París amb una entitat que es diu Tamazgha (“país amazic”), però és formada gairebé exclusivament per gent d'origen nord-africà. En un primer moment havíem pensat de crear una delegació de Tamazgha aquí, perquè ens interessa la línia que té d'emfasitzar la tasca cultural i de divulgació amb l'organització de conferències, festes, concerts, presentacions de llibres, etc.

—Quins objectius us heu marcat?

—En hem marcat com a eixos prioritaris la publicació d'obres de referència, l'entrada de l'estudi i l'ensenyament del tamazight al sistema educatiu i universitari català, la introducció de la llengua als mitjans de comunicació i l'establiment de polítiques d'immigració institucionals. D'aquests punts, el dels mitjans de comunicació pot oferir resultats bastant immediats. De fet, ja s'han establert els primers contactes amb la televisió local de Barcelona perquè inclogui el tamazight als informatius. I a Osona ja hi ha una ràdio que emet en tamazight, un projecte desenvolupat per l'altre co-president d'Itran, Abdelgahni Elmolghy. D'una altra banda, també crec que el treball de referment de l'amaziguitat pot donar sortida a una consciència cívica laica entre la comunitat magribina, i evitar que la religió n'esdevingui l'únic punt de referència. També és important com a element de recerca de la pròpia

identitat per al conjunt del nord d'Àfrica, on la població magribina arabòfona viu amb una consciència bastant alienada: o bé beu dels mites de l'àrabo-islamisme, o bé és afrancesada. Reconèixer la cultura originària d'aquestes terres ajudaria a enfortir-les.

—I en l'àmbit de l'educació, heu aconseguit gaires progressos?

—En relació amb l'educació hi ha dos aspectes que tenim en compte: l'elaboració de materials didàctics per al coneixement de la cultura i la societat amazigues, a través de crèdits varia-

L'opció que ens resta és organitzar iniciatives fora de les estructures oficials, però fan falta diners i gent.

—Una bona part dels magribins de l'estat francès provenen de la Cabília, una de les principals regions amazigues d'Algèria. Als Països Catalans, la població amazic de quina regió prové?

—Fa un cert temps vam calcular que la població magribina que s'ha establert al territori català s'acosta a les 120.000 persones, una meitat de les quals deu ser d'origen amazic. I, d'aquestes, les xifres de què dispo-

amaziga, però el fet que siguin treballadors temporers hi dificulta molt l'establiment d'associacions. A Perpinyà, la gran majoria de magribins són de la Cabília algeriana.

—Dins d'aquest triangle esmentat, hi ha activitat i vida cultural?

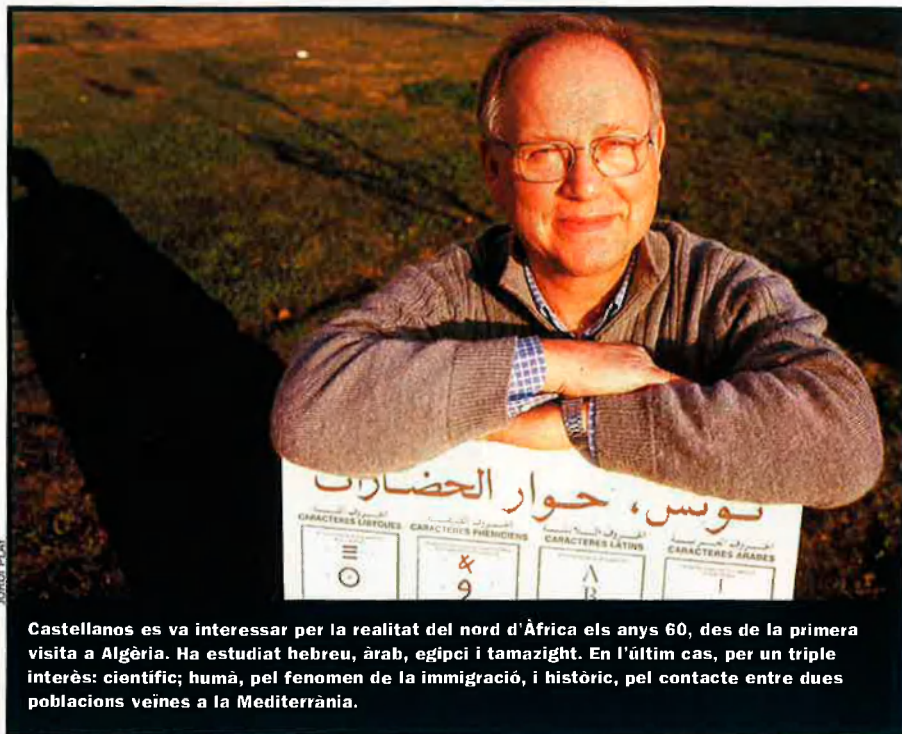
—El nucli més organitzat és el d'Osona, on hi ha un parell d'entitats (Jameiat Essalam i AMIC) que últimament han fet un cert viratge cap a l'amaziguitat, ja que un 90% de magribins de la comarca són amazics. Solen fer un parell d'activitats l'any, amb bons resultats. En la presentació d'Itran a Vic, el 16 de desembre passat, érem més de dues-centes persones. Es podria dir que les associacions d'Osona han passat de l'estricta assistència a l'emigració a treballar per la cultura. Em recorda una mica el que es feia aquí els anys 60, d'anar de barri en barri. Als amazics d'Osona, se'ls explica qui era el cabdill rifenc Abdelkrim i se'ls fa valorar la llengua i la música tradicional.

—I té bona acollida?

—Sí, però cal tenir en compte alguns factors que en distorcen una mica l'èxit: d'una banda, s'ha de pensar que la majoria d'immigrants van molt ocupats amb la subsistència i, d'una altra, cal afegir-hi una certa ignorància i por, perquè es parla de la presència d'espies del govern marroquí. A més cal sumar-hi que el Rif és una de les zones amb menys consciència d'amaziguitat i ja fa més de vint anys que viu un intens procés migratori cap a l'estat espanyol i Europa. L'aparició d'activitats culturals allà no arrenca de més enllà de fa quinze anys.

—Ni Algèria ni el Marroc no reconeixen oficialment la llengua amaziga. Pot canviar la situació a aquest últim país, amb Mohamed VI?

—No es pot parlar de canvis, però sembla que la gent hi confia més que no pas en el seu pare Hassan II, perquè de moment no s'ha vist una repressió forta. Som en un procés d'agafar confiança. Fins i tot ens han arribat notícies que es munta un partit polític amazic al Marroc.

Castellanos es va interessar per la realitat del nord d'Àfrica els anys 60, des de la primera visita a Algèria. Ha estudiat hebreu, àrab, egipci i tamazight. En l'últim cas, per un triple interès: científic; humà, pel fenomen de la immigració, i històric, pel contacte entre dues poblacions veïnes a la Mediterrània.

bles, i la preparació de recursos per a l'aprenentatge de la llengua. El nostre objectiu és que la llengua amaziga pugui entrar dintre l'ensenyament regulat. Jo crec que seria important que es poguessin fer cursos de coneixements generals de la llengua pensats per a persones de comarques on hi ha relació amb el tamazight. En aquest sentit, hem establert contactes amb el Departament d'Ensenyament, però ara com ara sols ens han proposat de preparar crèdits variables. Hi ha una certa resistència a moure l'esquema actual del bilingüisme català-castellà. Sembla que si es modifica, s'hagi de replantejar tot el sistema educatiu.

len d'un 85% de provinents del Rif, al nord del Marroc. Per tant, es pot dir que la immigració de llengua amaziga aquí és rifenca, amb petites comunitats del sud del Marroc.

—I aquesta població es concentra en punts concrets de la nostra geografia?

—Al Principat, n'hi ha tres grans concentracions: a Osona, al Baix Empordà (amb Palafrugell com a centre) i al Baix Llobregat (Viladecans). La resta de nuclis, més petits, ja no són tan estudiats ni tan estables: el del Tarragonès no ha donat gaires senyals de vida en el pla organitzatiu, com tampoc el de Lleida. A Tortosa i al País Valencià també hi ha població